

NANG umagang iyon, ay laganap na ang balitang si Ruben Mirafior ay umalis ng tinalikdang gabi at sumama sa pangkat ni Matang-Lawin, isang pangkat ng mga taong nabubuhay sa pangungulimat ng mga ari-arian, hiyas at salapi ng ibang nililcha.

Marami ang pinaghaharian ng pagtataka sa ginawang pag-anb ni Ruben sa pangkat ni Matang-Lawin. Kilala nila ang binatang ito sa pagiging isang ulirang mamamayan, samantala, marinig lamang ang pangalang Matang-Lawin ay kinikilabutan na sa takot ang mamamayan, palibhasa'y hindi na iilang ulit na nasaksihan ng mga ito ang mga kakila-kilabot na kabuktutang ginawa ng pangkat na iyon sa nayon ng Malapit. Narong mandukot ito ng mga kilalang tao at pinapatay at naroon namang mangloob at manggahasa ng mga babaing halos ay walang sapat na gulang.

Higit na naghinagpis at nagdamdam sa nangyari ay ang mabait na ina ng binata. Si aling Concha, na nuoy payapang na kaluhod sa paanan ng isang munting altar sa dampa nilang tahanan at nananalangin sa Poong Maykapal na rawa'y iligtas sa kapahamakan ang anak na siya n'yang tanging timbulan sa buhay.

Kung ano ang ipinagkagayon ng binata ay nagsilbing isang hugtong sa mga taong nakakikilala sa kabutihan nito.

Samantala, sa pagkakagayon ng binata ay mayroon pang isang kaluluwa na katulad ni Aling Con-

cha ay nababalisa nang mga sandaling iyon; si Nora, ang mabait at mahinhing mutya ng nayong iyon, na itinuturing na pinagtipunan ng lahat na ng karilagang maaring angkinin ng isang babaing Pilipina, na pinag-ukulan rin ni Ruben ng mahabang panahong panunuyo. Sa hinagap ng diwang ito ay hindi niya sukak akalaing tototohanin ng binata ang mga pangungusap nito nang tinalikdang araw, nang hapong huling dumalaw sa kanya.

—Nora, masarap ang mamatay, kaysa mabuhay na ulila sa tanging pagmamahal, —anang binata sa malungkot na pagsasalita. —danga't ang magpakamatay ay isang kasalanan sa harap ng tao at sa Poong Maykapal, kaya, yamang ayaw mong pahalagahan ang aking mga paghihirap ay lalayo ako sa iyo at ihahanap ng lunas ang sugatan kong puso.

Isang maramot na ngiti lamang ang naging katugunan ni Nora sa sinabing iyon ni Ruben. Sa ganang kanya, ang binigkas ng binata ay katulad rin ng mga dating pangungusap nito upang makamit lamang ang kanyang oo. Ang totoo, sa pinakaubod na liha ng puso nito ay nakalimbag ang tunay na damdaming iniuukol sa binata.

—Dinaramdam ko Ruben, nguni't ang hinihiling mo sa akin ay katulad lamang ng isang bubot na bungang pilit mang pitasi'y mapait kung kanin... —ang sagot ng dalagang ikinubli ang tunay na isinisigaw ng damdamin.

Sa tindi ng sama ng loob sa muiing pagkakamit ng kabiguan ay walang palam na umalis ang binata, bagay na hindi gaanong pinansin ni Nora, sa paniniwalang hindi rin ito makatitlis na hindi siya dalawin.

Datapuwa't, kinabukasan nga nuon, ay pangrang bombang sumapuan si Ruben ay tanging ang may sariling katawan lamang ang nakatatalos.

Isang hapon, samantalang si Nora ay nasa hardin sa harap ng kanilang bahay at matamang inalaw ang sarili sa pag-aayos ng halaman, ay may dumating na isang matandang lalaki, na sa ayos ng pananamit ay mahihinu-

hang isang magsasaka.

—Aling Nora, —anang matandang lalaki, sabay ang pag-aabot ng isang nakatiklop na papel na puti, —ipinabibigay po i to sa inyo ni Ruben.

—Si Ruben? —napalakas ng kaunti ang sagot ng dalaga at nang mamalas ang sulat kamay sa nakatiklop na papel ay dumalaw ang tahip ng kanyang dibdib.

**Dito'y Sadyang Natutupad
Ang Matandang Kawikaan
"Na, Sa Likod Man Ng Ulap
Nagniningning Din Ang Araw".**

bog sa mga pangdinig ng dalaga ang balitang si Ruben ay umalis at sumama sa pangkat ni Matang-Lawin.

Halos ay magputok sa sama ng loob ang nagsisikip na dibdib ng dalaga, at nuon niya nakuro sa sarili ang kalupitan ng kanyang pagpapasiya. Kung ipinahayag lamang niya ang tunay na itinit bok ng kanyang puso, disin ay hindi na umabot ang gayong mga pangyayari. Sinisisi ni Nora ang kanyang sarili, nguni't ano pa ang mangyayari. Huli nang lahat Kung saan pook maaring matag-

"Nora:—

"Sa mga sandaling matanggap mo ang sulat na ito ay higit kong nababatid na isa ka na sa mga nilikhang magkikimkim ng poot at galit sa akin, sapagka't ako ngayon ay naririto sa panig ng mga nilikhang pinaghahanap at pinag-uusig ng pamahalaan. Pinili ko ito, batay sa aking sinabi sa iyo na ako'y lalayo upang ihanap ng lunas ang sugatan kong puso. Ito lamang ang inaakala kong pook na mahari kong patunguhan, upang

huwag na kitang muli pang magambala, Hanggang dito at lakip ang aking dalanging nawa'y lumigaya ka sa mga araw na darating.

Ruben."

Hindi namamalayan ay may mga luha nang gumawa ng landas sa kanyang mga pisngi habang tinutung-hayan ang sulat na iyon.

—Saan po ninyo siya nakita, Ingkong? —hila sa luha ang mga matang tinong ng dalaga.

—D u o n ineng, sa aking sakan. . . —na ang tinutukoy ng matanda ay isang pook na lubhang napaka layo sa pook na iyon, na halos ay hindi nararating ng tao dahil sa kalibliban.

Isang malalim na buntong-hininga ang hinugot ni Nora sa nagsisikip na dibdib at matapos na pahirin ang luhang nagbatis sa namumurok na pisngi ay

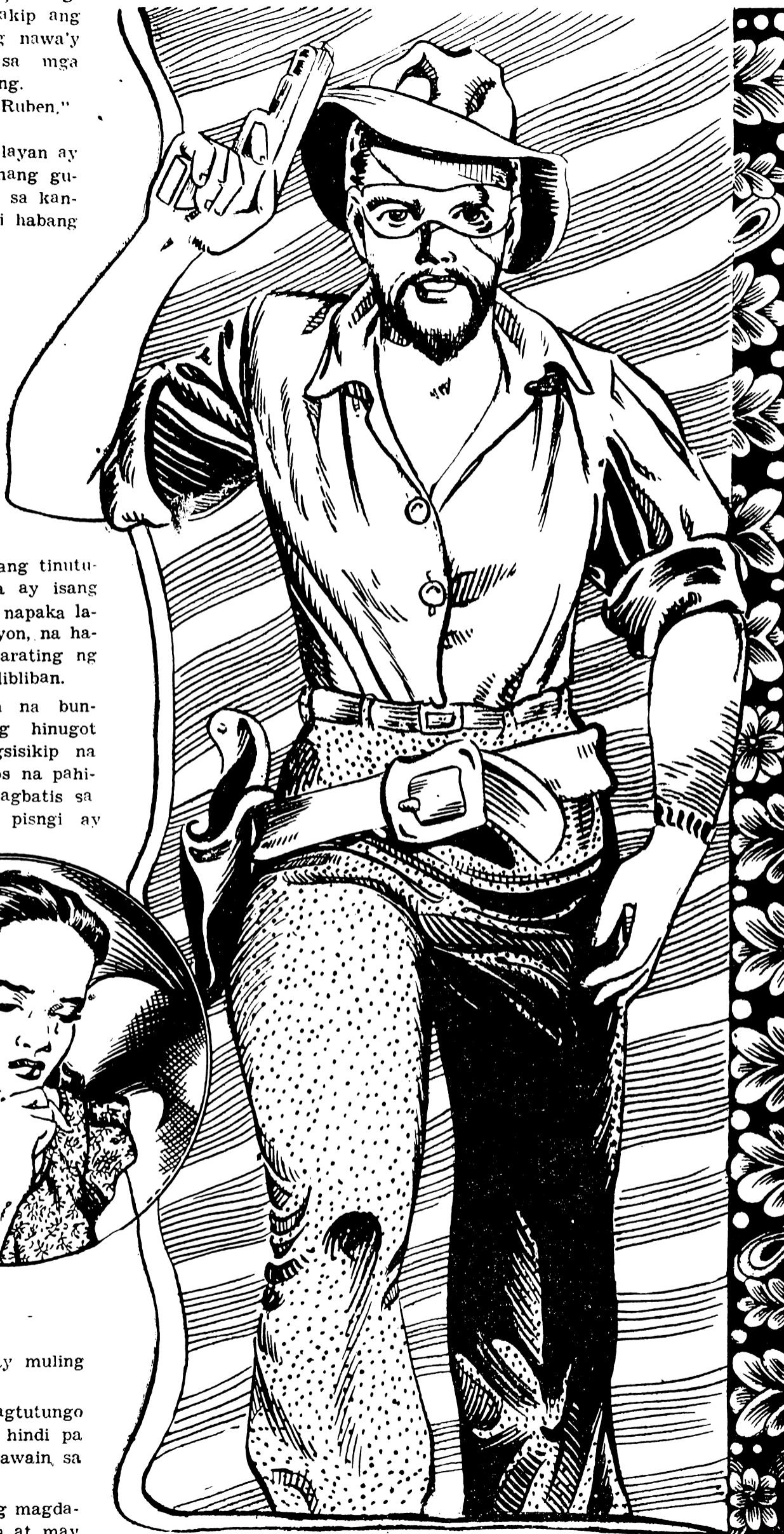

saka nagsalita.

—Kayo po ba ay muling magbabalik roon?

—Bukas ay magtutungo ako roon, pagka't hindi pa tapos ang aking gawain, sa bukid.

—Maaari po bang magdaan kayo rito bukas at may ipadadala lamang ako sa (Sundan sa pahina 59)

D
I
L
I
M
at
L
I
W
A
N
A
G

NI ARTURO M. SALVADOR

Dilim At Liwanag

(Buhat sa pahina 9)
inyo?

—Maari ineng, nguni't hindi ko matitiyak sa iyo na siya ay aking makikita roon.

—Baka po sakali, —pasubali ng dalaga.

Ilang saglit pa ay nagpaalam na ang matandang lalaki.

Kinabukasan, hindi naman nagluwat at dumating ang matandang hinihintay ng dalaga at ibinigay nito ang sulat para kay Ruben.

Mataas na ang Araw nang datnin ng matanda ang kanyang bukid. Laban sa kanyang inaasahan ay inabot na si Ruben sa kanyang munting kubo at siya rin pala ay hinihintay nito.

—Ano po ang balita, ingkong? —may halong pananabik na salubong ng binata sa bagong dating.

—Mabuti naman. Naibigay ko kay Nora ang iyong sulat kahapong magdaan ako roon, at ngayong umaga ay ipinadala naman sa akir ito... —at ang sulat na padala ng dalaga ay ini-abot sa bina a.

Dali-daling binuksan iyon at halos ay nanginginig ang mga kamay na binasa ang nilalaman.

“Ruben:—

“Hindi mo mai-aalis na ikaw ay kasuklaman ng iyong mga ka-nayon, sapagka't ikaw ay nasa panig ng mga taong nagpupunta ng lagim dito sa bayan. Maaring ikaw ay hindi masama. nguni't dahil sa iyong karuwagan ay magiging masama ka na rin sa paniniwala ng mamamayan. Sinabi kong ikaw ay duwag, batay sa iyo na ring nagawa. Masasabi mo kayang katapangan ang umamib sa pangkat na iyan, dahil lamang sa iyong pagkasawi sa

aking kapasiyahan. Diyan ka namali Ruben, kung ikaw lamang ay nagkaroon ng tapang at lakas ng loob, disin sana'y hindi nagkaroon ng batik ang iyong pangalan at pagkatao sa harap ng lipunan. Subali't ikaw ay hindi pa huli. May pagkakataon ka pang ipakilala ang iyong kagitingan.

“Natitiyak kong nauunawaan mo ang nais kong sabihin, sapagka't kapag hindi mo ito naunawaan, ay hindi mo na rin mauunawaan ang tunay na itinibok ng iyong puso.

Nora”

Pagkaraan ng ilang sandaling pagbubulay-bulay sa mga huling talatang nilalaman ng liham ay gumuhit sa mukha ng binata ang ngiti ng kasiyahan.

Buhat nuon, si Nora ay wala nang ginawa kundi ang maghintay kay Ruben, sa paniniwalang sa sandaling tanggapin nito ang kanyang sulat ay babalik ito nang walang pagsala, nguni't ilang araw, linggo at buwan ang nakaraan ay hindi sumisipot ang binata. Ni makiling sulat ay hindi rin tumatanggap ang dalaga, kaya't ito ay tuluyan nang nawalan ng pag-asa.

Isang gabi, samantalang si Nora ay payapang nakahiga sa loob ng kanyang silid ay bigla na lamang siyang nagulantang sa malakas na putukan na hindi kalayuan sa kanilang bahay. Sa pagkakagulo ng mga tao, dahil sa pagkakasunog ng ilang bahay matapos ang putukan, ay napagalaman ni Norang ang pangkat ni Matang-Lawin ay muling pumasok sa nayon ng Malapit at matapos na makapangloob ay nanunog pa ng mga bahay. Sa pagkagulo ng isip ng dalaga dahil sa magkahalong takot at pag-aalaala kay Ruben na inaasahan niyang kasama ng pangkat ay hindi nito namamalayang sya ay napaluhod sa harap ng munting altar sa loob ng kanyang silid.

Nasa gayong anyo ang dalaga, nang walang anu-ano ay bigla na lamang mabuksan ang dahon ng bintana, at nang lunguin ito ay namalas ng dalaga si Ruben na nanglilisik ang mga mata at hawak ng isang kamay ang nangingintab na baril. Sa tindi ng takot ng dalaga ay bigla na lamang nagdilim ang lahat sa kanyang paligid.

Nang muling mamulat ang mga ma'a ng dalaga, sa gilid ng kanyang kama ay biglang nakita niya si Ruben na nakangiti sa kanya.

—Ruben, —pagulat na wika ni Nora. —ikaw nga ba?

—Oo, Nora, ako nga, —masaya

at malambing na sagot ng binata.

—Nguni't, —at hindi na naituloy ang sasabihin ng dalaga sapagka't tinakpan ng kamay ng binata ang b big nito.

—Alam ko na, —ani Ruben. —Kangina ay natakot ka, sa pag-aakalang ako ay may masamang hangad sa iyo, hindi ba? Nguni't ikaw naman ang namali. Nang tanggapin ko ang iyong sulat ay inisip ko na ang tumakas sa pangkat at umuwi rito, nguni't ako ay nahalata nila at tinalibang mabuti. Dahil duon ay sinikap kong muling magkaroon sila ng tiwala sa akin hanggang sa ako nga ay isama nila ngayong gabi upang mangloob rito, nguni't sa aming pagtungo pa lamang dito ay nagawa ko na ang humiwalay sa kanila at sa halip na rito sa nayon ako magtungo ay nagtuloy ako sa hepe ng pulisya at sinabi ko roon ang mangyayari, kaya't kasama ako ng pangkat ng mga pulis na nagtungo rito at sa kabut hang palad ay natutop na lahat ang tauhan ni Matang-Lawin. Dahil sa nakita kong maliwanag ang ilaw dito, ang akala ko ay inakyat ka

na rito ni Matang Lawin. Salamat at hindi ka naman pala naaano, lamang ay k'natakutan mo pa ako.

—Mangyari eh!, ang akala ko ay nalason ka na ng kasamaan, —wika ng dalagang sa mga labi ay namilaylay ang ngiti ng kasiyahan. —Naku, talaga namang nakapangingilabot ang pangkat ni Matang-Lawin.

—Buhat ngayon ay wala ka nang pangingilabutan. Si Matang-Lawin ay kasama ring nakukulong sa piitang-bayan.

Makalipas ang ilang saglit ay binilanggo sa mga bisig ng binata ang dalaga at sa mapupungay na mga mata ni Nora ay nasinag ni Ruben ang liwanag ng bagong umaga.

WAKAS

Ang Magandang Lihim

(Buhat sa pahina 5)

lan pa nagagalit ay saka hindi naririmig ang pag-sasalita. Siya ang babaing ang sama ng loob ay naililimot sa pag-itimpi. Siya ang ba-

NABIBIGONG LAGI?

Talaga—mabibigo kayo sa anumang bagay kung bulbasin ang inyong mukha! Ang walang ingat na pag-aahit o pag-aahit ng ibang “blade” ay nakabibigo sa tagumpay.

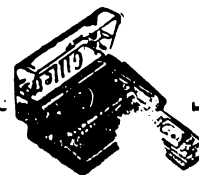

GILLETTE ANG ITANGI!

OPO. ANG GILLETTE
BLUE BLADES!

Anong laking kaibahan ang nagagawa nang pag-aahit araw-araw! Lalo na sa pamamagitan ng Gillette Blue Blades—ang pinakamatalim na magagamit sa pang-aahit na Gillette. Matatamo ninyo ang makinis, madaling pag-aahit—sa lahat ng oras!

**MGMA LALAKING MAY
MAKINIS NA MUKHA AY
LAGING NAGWAWAGI!**

Naito!
Pinakamasarap
Pinakamalinamnam
Pinakamabangong

Tsa...
**BLACK
CAT
Brand
TEA BALL**